

**Briuselis, 2024 m. gruodžio 3 d.
(OR. en)**

**16174/1/24
REV 1**

**Tarpinstitucinė byla:
2021/0213(CNS)**

**FISC 246
ECOFIN 1382
ENER 576
ENV 1150
CLIMA 420**

PRANEŠIMAS

nuo:	Pirmininkaujančios valstybės narės
kam:	Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai
Dalykas:	Energijos mokesčių direktyvos peržiūra – Politiniai debatai

Siekdama pateikti gaires politiniams debatams, kurie vyks 2024 m. gruodžio 10 d. Tarybos (ekonomikos ir finansų reikalai) posėdyje, pirmininkaujanti valstybė narė parengė toliau priede pateikiamą pranešimą bei klausimą.

Nuolatinių atstovų komiteto prašoma susipažinti su pirmininkaujančios valstybės narės parengtu pranešimu bei klausimu ir perduoti juos Tarybai pirmiau nurodytiems politiniams debatams.

Tarybos (ekonomikos ir finansų reikalai) prašoma surengti politinius debatus remiantis pirmininkaujančios valstybės narės parengtu klausimu.

Energijos mokesčių direktyvos peržiūra
Pirmininkaujančios valstybės narės pranešimas

I. ĮVADAS

1. 2021 m. liepos 14 d. Komisija pateikė pasiūlymą dėl Tarybos direktyvos, kuria pakeičiama Sąjungos energinių produktų ir elektros energijos mokesčių struktūra (nauja redakcija) (EMD pasiūlymas).
2. EMD pasiūlymas yra Pasirengimo įgyvendinti 55 % tikslą priemonių rinkinio dalis ir todėl juo padedama įgyvendinti plataus užmojo ES tikslus – iki 2030 m. išmetamųjų teršalų kiekį sumažinti bent 55 %, palyginti su 1990 m. lygiu, ir pasiekti 2050 m. poveikio klimatui neutralumo tikslą. Šį rinkinį sudaro tarpusavyje susiję pasiūlymai, kuriais siekiama to paties tikslo – iki 2030 m. ir vėliau užtikrinti teisingą ir konkurencingą žaliąją pertvarką.

II. DABARTINĖ PADĖTIS

3. EMD pasiūlymo techninis nagrinėjimas buvo pradėtas 2021 m. rugsėjo mėn. Mokesčių klausimų darbo grupėje (netiesioginis apmokestinimas. Akcizai / energijos mokesčiai) (toliau – Mokesčių klausimų darbo grupė). Mokesčių klausimų darbo grupė (Aukšto lygio darbo grupė) šį dokumentą svarstė keletą kartų.
4. 2022 m. birželio 17 d. ECOFIN taryba susipažino su pirmininkaujančios valstybės narės parengta pažangos ataskaita dėl EMD pasiūlymo. 2022 m. gruodžio 6 d. ECOFIN taryboje įvyko politiniai debatai dėl EMD pasiūlymo ir buvo pateikta politinių gairių dėl tolesnių veiksmų. Iš esmės ministrai pritarė lankstesniam pirmininkaujančios valstybės narės požiūriui ir paprašė išspręsti likusius neišspręstus klausimus. Atsižvelgiant į politines gaires, buvo tęsiama techninė analizė.

5. Remdamasi anksčiau pirmininkavusių valstybių narių padaryta pažanga, pirmininkaujanti Vengrija tęsė darbą, susijusį su EMD peržiūra. Dokumentas nagrinėtas 2024 m. liepos 12 d., rugsėjo 16 d., spalio 23 d. ir lapkričio 14 d. Mokesčių klausimų darbo grupės posėdžiuose, taip pat 2024 m. rugsėjo 26 d. ir lapkričio 27 d. Aukšto lygio darbo grupės posėdžiuose.

III. SU ĮVAIRIAIS KLAUSIMAIS SUSIJĘS DARBAS

6. Pirmininkaujanti Vengrija iš esmės pakoregavo apatinio šilumingumo konvertavimo lentelę (II priedas), kad ji būtų kuo išsamesnė. Be to, siekiant padėti užtikrinti sklandų direktyvos įgyvendinimą, buvo įtrauktos kai kurios produktų kategorijos. Taip pat buvo nagrinėjami atvejai, kai būtina nukrypti nuo nurodytų konvertavimo koeficientų, kaip antai naujų produktų arba produktų, kurių šilumingumas įvairiuose regionuose skiriasi, atvejais.
7. Valstybėms narėms buvo suteikta galimybė sudaryti dvišalius susitarimus, kad Direktyvos (ES) 2020/262 kontrolės ir judėjimo nuostatos būtų galima taikyti tepamųjų alyvų vežimui pakuotėse (iki 220 litrų).
8. Kelių delegacijų prašymu buvo iš dalies pakeistos nuostatos dėl skubaus sustabdymo mechanizmo, kad šią priemonę būtų galima praktiškai naudoti galimos energetikos krizės atveju.
9. Siekiant atsižvelgti į valstybių narių ypatumus, gamtinių dujų, SND, bendros šilumos ir elektros energijos gamybos ir namų ūkių atvejais pakoreguoti pereinamieji laikotarpiai.
10. Šį pusmetį buvo sprendžiami klausimai, susiję su komponentais grindžiamu apmokestinimu, visų pirma įtraukta nuoroda į mokesčių grąžinimo klausimą. Dalyvaujant, be kita ko, Komisijos Konkurencijos GD, buvo aptarti ir valstybės pagalbos klausimai. Be to, buvo atnaujinti KN kodai ir paaiškinta daug techninių ir perkėlimo į nacionalinę teisę klausimų.

11. Vienas iš prieštaringiausių klausimų derybų metu buvo aviacijos ir laivybos apmokestinimas. Pirmininkaujanti valstybė narė dėjo daug pastangų, kad suartintų skirtingas delegacijų nuomones. Atsižvelgdama į tai, kad šis klausimas buvo vienas iš svarbiausių veiksnių, stabdančių su visu pasiūlymu susijusią pažangą, taip pat siekdama palengvinti diskusijas, pirmininkaujanti valstybė narė laikėsi nuomonės, kad perspektyviausias pasirinkimas – aviacijos ir laivybos atveju išlaikyti šiuo metu taikomos EMD tekstą, įtraukiant nuostatą dėl peržiūros 2035 m., o aviacijos atveju – 19 ar mažiau vietų turinčių orlaivių koncepciją. Kelios delegacijos nurodė, kad su šiuo klausimu susijusių užmojų lygis gerokai sumažėjo. Tačiau pirmininkaujanti valstybė narė norėtų pabrėžti, kad, atsižvelgiant į privalomus reikalavimus, nustatytus jau sutartuose teisės aktuose dėl iniciatyvų „Refuel Aviation“ ir „FuelEU Maritime“, po 10 metų padėtis, susijusi su turimais tvariais aviaciniais degalais, galėtų labai skirtis.
12. Be to, siekiant, kad direktyvos projektas būtų struktūrizuotas ir aiškesnis, dabar straipsniai taip pat turi pavadinimus. Konstatuojamosios dalys, siekiant nuoseklumo su likusia direktyvos projekto dalimi, buvo dar patikslintos.
13. Delegacijos pakartojo savo gerai žinomas pozicijas kai kuriais kitais klausimais. Tačiau šiuo metu pirmininkaujanti valstybė narė neatnauja diskusijų šiais klausimais, nes mano, kad šie klausimai buvo išsamiai aptarti ankstesniais pirmininkavimo laikotarpiais, ir atrodo, kad tekste atspindėtas trapus kompromisas.
14. Pavyzdžiui, kelios delegacijos pageidautų, kad žemės ūkiui būtų taikomas visiškas atleidimas nuo mokesčio ir kad būtų sumažintas komercinių degalų apmokestinimas. Tačiau dauguma delegacijų pageidautų, kad direktyvoje nebūtų numatyti tokie atleidimai nuo mokesčių ar jų sumažinimai. Be to, dabartiniame tekste jau nustatyta nemažai atleidimo nuo mokesčių ir jų sumažinimo atvejų. Nors pirminis direktyvos peržiūros tikslas buvo sumažinti atleidimo nuo mokesčių ir jų sumažinimo atvejų skaičių, delegacijos sutinka, kad įvairios valstybės narės turi skirtingus ypatumus ir prioritetus.

15. Dauguma delegacijų pritaria indeksavimui, tačiau kai kurios norėtų aptarti indeksavimą taikant mažesnę maksimalią procentinę dalį arba negali jam pritarti dabartine forma. Reikėtų pažymėti, kad indeksavimas yra vienas iš esminių peržiūros klausimų, kuriuo siekiama, kad minimalūs apmokestinimo lygiai nenuvertėtų.
16. Kelios delegacijos dar nėra visiškai patenkintos taikymo srities klausimu, kiek tai susiję su kai kuriais produktais, pavyzdžiui, atliekomis, mineraloginiais procesais ir durpėmis.
17. Gruodžio mėn. ECOFIN tarybos diskusijoms buvo pasirengta 2024 m. lapkričio 27 d. Aukšto lygio darbo grupės posėdyje, kuriame didžioji dauguma delegacijų pritarė ECOFIN tarybos politiniams debatams dėl energijos mokesčių dokumento. Dauguma delegacijų laikėsi nuomonės, kad naujausias pirmininkaujančios valstybės narės kompromisinis tekstas atspindi subtilią pusiausvyrą ir kad jis galėtų būti laikomas geresniu, palyginti su šiuo metu taikoma EMD. Kelios delegacijos laikėsi neutralesnės pozicijos, o kai kurios delegacijos nurodė, kad jos dar neturi politinės pozicijos. Kai kurios delegacijos pareiškė, kad vis dar yra klausimų, kuriuos reikia toliau svarstyti, pavyzdžiui, dėl nedidelių įrenginių, taikymo srities klausimo, kiek tai susiję su kai kuriais produktais, aviacijos ir laivybos (įskaitant žuvininkystę) apmokestinimo, žemės ūkio atleidimo nuo mokesčių ir komercinio kuro mokesčių sumažinimo, maksimalios indeksavimo procentinės dalies ir III priedo.

IV. PERŽIŪRĖTOS EMD NAUDA

18. Net jei aviacijos ir laivybos sektoriuose naudojami energetikos produktai tam tikrą laikotarpį nebūtų apmokestinami, pirmininkaujanti valstybė narė laikosi nuomonės, kad peržiūrėta direktyva, dėl kurios šiuo metu deramasi, vis tiek būtų daug pažangesnė nei šiuo metu taikoma direktyva.

19. Peržiūrėjus direktyvą, naujų technologijų (pvz., kuro elementų, elektrinių transporto priemonių) ir produktų (pvz., vandenilio) apmokestinimo traktavimas taptų aiškus ir praktiškai įmanomas. Perėjus nuo kiekiu (tarifų už vieną litrą) grindžiamo prie energijos verte grindžiamo apmokestinimo ir nustatant tarifus pagal produktų aplinkosauginį veiksmingumą, žaliosioms technologijoms būtų sukurta galimybė žaliosioms technologijoms taikyti mažesnius mokesčių tarifus. Pagal šiuo metu taikomą direktyvą naujas, mažiau anglies dioksido išskiriantis kuras yra apmokestinamas kaip jo iškastinio kuro ekvivalentas, be to, biokuras dėl kiekiu grindžiamo apmokestinimo atsiduria nepalankioje padėtyje, nes vieno litro biokuro energijos vertė paprastai yra mažesnė nei vieno litro konkuruojančio iškastinio kuro, nors taikomas toks pats mokesčio tarifas.
20. Kai įmanoma, valstybės narės galėtų taikyti komponentais grindžiamą apmokestinimą, tačiau taip pat būtų keletas alternatyvių tam tikrų produktų apmokestinimo galimybių. Į peržiūrėtą direktyvą, dėl kurios šiuo metu deramasi, įtraukta keletas nuostatų, kurios padėtų perkelti direktyvą į nacionalinę teisę ir užtikrinti vienodą traktavimą valstybėse narėse, pavyzdžiui, nuostatos, kuriomis nustatomos vienodos visų galimų produktų šiluminės vertės ir kategorijos.
21. Taip pat svarbu pabrėžti, kad priėmus peržiūrėtą EMD būtų užtikrintas didesnis suderinamumas su kitais ES teisės aktais, pavyzdžiui, Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyva arba ATLPS. Mokesčių slėpimo galimybė būtų sumažinta nesupakuotas tepamąsias alyvas klasifikuojant kaip kontroliuojamą produktą. Be to, padidėtų suderinimo lygis, kadangi kad būtų panaikinta keletas atleidimo nuo mokesčių ir jų sumažinimo atvejų (mineraloginiai procesai, namų ūkių atleidimas nuo mokesčių, bendra šilumos ir elektros energijos gamyba, komercinės paskirties gazolis); tačiau reikia pripažinti, kad valstybėms narėms reikia laiko perėjimui, kuris būtų įmanomas nustačius kelis pereinamuosius laikotarpius.

22. Kalbant apie likusius atleidimo nuo mokesčių ir jų sumažinimo atvejus, buvo paaiškinti valstybės pagalbos klausimai. Kita svarbi teksto pridėtinė vertė yra indeksavimas, kuris sustabdytų minimalių lygių vertės mažėjimą ir galėtų lemti valstybių narių mokesčių tarifų konvergenciją. Valstybėms narėms, kurios turi savo valiutą, būtų didelis palengvinimas, jei euro vertė būtų apskaičiuojama remiantis 6 mėnesių vidurkiu, o ne vienos dienos verte.
23. Peržiūrėta direktyva suteiktą galimybę neapmokestinti elektros energijos, tiekiamos orlaiviams, stovintiems prie vartų arba nutolusioje oro uosto orlaivių stovėjimo aikštelėje, ir uostuose prisišvartavusiems laivams, todėl būtų panaikinta šiuo metu taikoma leidimų išdavimo procedūra.

V. TOLESNI VEIKSMAI

24. Pirmininkaujanti valstybė narė mano, kad per pastaruosius trejus metus kiekviena EMD dokumento tema buvo išsamiai aptarta, todėl daugiau nebėra svarbių klausimų, dėl kurių delegacijų pageidavimai būtų neišskūs. Pirmininkaujančios valstybės narės nuomone, dabar pasiekėme etapą, kurį ministrai apibrėžė 2022 m., t. y. pasiūlymu užtikrinama tinkama žaliųjų tikslų ir atsižvelgimo į valstybių narių ypatumus pusiausvyra. Pastaruoju metu įvairiuose forumuose iškilo horizontalesnis klausimas dėl ES konkurencingumo. Dauguma delegacijų sutinka, kad dabartinis pasiūlymas būtų aiškus patobulinimas, palyginti su šiuo metu taikoma EMD.
25. Tuo pat metu pirmininkaujanti valstybė narė pripažįsta, kad vis dar reikia atlikti teisinį tikrinimą ir padaryti kai kuriuos techninius bendro teksto patikslinimus.
26. Atsižvelgdama į direktyvos projekto žaliuosius tikslus ir tam tikrų valstybių narių ypatumus, taip pat į ES konkurencingumą, pirmininkaujanti valstybė narė norėtų gauti grįžtamąją informaciją apie derybose pasiektą pusiausvyrą.

VI. KLAUSIMAS MINISTRAMS

27. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta pirmiau, ir siekiant gauti gaires dėl tolesnių veiksmų dėl EMD dokumento, delegacijų prašoma aptarti šiuos pirmininkaujančios valstybės narės parengtą klausimą:

ar, atsižvelgdami į ECOFIN tarybos 2022 m. gaires, pritariate nuomonei, jog dabartinė derybų dėl Energijos mokesčių direktyvos peržiūros padėtis rodo, kad einame tinkama linkme siekiant užtikrinti klimato srities užmojų ir valstybių narių ypatumų, taip pat ES konkurencingumo, pusiausvyrą?
